

DET KONGELIGE KOMMUNAL- OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Kommunal- og moderniseringsministeren

Bane NOR SF
Postboks 4350
2308 HAMAR

Deres ref

Vår ref

Dato

19/4697-25

10. februar 2021

Fastsettelse av planprogram - statlig plan for Hensetting Moss

Kommunal- og moderniseringsdepartementet viser til Bane NORs brev av 24.09.2020, vedlagt forslag til planprogram for statlig plan for Hensetting Moss.

Som planmyndighet for statlig arealplan, skal Kommunal- og moderniseringsdepartementet fastsette planprogrammet med hjemmel i plan- og bygningsloven § 12-9 tredje ledd og tilhørende forskrift om konsekvensutredninger § 16. Med hjemmel i forskriften § 32, skal departementet i denne saken også beslutte hvilken lokalisering det skal utarbeides reguleringsplan for.

Bakgrunn

Bane NOR igangsatte i 2018 planarbeid for et hensettingsanlegg (togparkering) i Mossregionen. Etablering av hensettingsanlegget er avgjørende for å innføre nytt togtilbud, og å få effektuttak av nytt dobbeltspor på Østfoldbanen.

Av hensyn til en stram fremdriftsplan, vurderte Bane NOR det som nødvendig med en raskere planprosess enn den som først lå til grunn for prosjektet. Hensettingsanlegget må være etablert før dobbeltsporet tas i bruk, for at man skal få full effekt av dobbeltsporet. Uten et hensettingsanlegg, kan reisende på Østfoldbanen i ytterste konsekvens få et dårligere togtilbud enn man har i dag.

På anmodning fra Samferdselsdepartementet, ga Kommunal- og moderniseringsdepartementet i brev av 11. februar 2020 derfor tilslutning til at planprosessen skulle gjennomføres som statlig reguleringsplan, og at beslutning om hvilken lokalisering det skal utarbeides reguleringsplan for, inngår ved fastsettelse av planprogrammet.

Den beskrevne fremgangsmåten er hjemlet i forskrift om konsekvensutredninger, med egne bestemmelser for særskilt bruk av planprogram i § 32. Her heter det at:

"Et planprogram kan brukes til å avklare og fastsette overordnede rammer for arbeidet med senere reguleringsplaner for et område og for flere pågående reguleringsplanprosesser innenfor et større område. Et planprogram, og eventuelt konsekvensutredningen, kan også brukes til å ta stilling til hvilke alternative lokaliteter man skal gjennomføre et reguleringsarbeid for etter plan- og bygningsloven."

Planprogram med konsekvensutredning

Bane NOR har utredet fem alternative lokaliseringer i Mossregionen. Disse var Kambo (Moss og Vestby kommune), Gon (Moss kommune), Løken/Høyda (Råde kommune) og Kjellerødåsen vest og øst (Råde kommune). Konsekvensutredningen er oppsummert i en silingsrapport.

På bakgrunn av utredningene vurderer Bane NOR lokaliteten på Gon i Halmstad, i Moss kommune, som det klart beste alternativet. Alternativet oppfylder hensettingsprosjektets resultat- og effektmål, samtidig som det har størst samfunnsøkonomisk nytte i en samlet vurdering av prissatte og ikke-prissatte konsekvenser. Alternativet på Gon er også det som vurderes å gi best jernbaneteknisk funksjonalitet.

Høring av forslag til planprogram

Forslaget til planprogram var på høring fra 30. april til 26. juni 2020. Silingsrapport med underliggende fagrapporter ble lagt ut på høring sammen med planprogrammet. I planprogrammet la Bane NOR også frem sin vurdering og anbefaling av lokalitet.

I høringen kom det inn 34 uttalelser. Av disse var 8 fra offentlige etater, inkludert berørte kommuner, og 26 fra privatpersoner og foreninger. Ingen av de statlige sektormyndighetene er vesentlig negative til planprogrammet, eller til Bane NORs forslag til lokalitet. I sine høringsuttalelser tar sektormyndighetene heller ikke stilling til hvilket lokalitetsalternativ som vurderes som best, men peker på viktige hensyn og interesser som må ivaretas og utredes i den videre planleggingen. Viken fylkeskommune har uttalt seg til saken. Til Bane NORs anbefaling på Gon, vil fylkeskommunen spesielt trekke frem hensynet til dyrket mark, landskapstilpasning, nærføring til boliger og mulighet for fremtidig tettstedsutvikling. Avbøtende tiltak for å minimere plager koblet til støy og belysning blir viktig. Viken fylkeskommune er også opptatt av at konflikt med knutepunktutviklingen på Halmstad tas på alvor, og at det i dialog med kommunen søkes å finne gode avbøtende tiltak og/eller kompensierende tiltak, for at de negative konsekvensene kan bli så små som mulige.

De tre berørte kommunene, Vestby, Moss og Råde kommune, ga uttalelser i høringen. Kommunene har ulike syn på hvilken lokalitet som bør være med videre i planarbeidet, men ingen av kommunene ønsker lokalisering av anlegget i egen kommune. Alle merknadene er oppsummert og kommentert av Bane NOR i et eget merknadsdokument.

Merknadsdokumentet ble oppdatert i en ny versjon av 28.10.2020, for å svare ut merknad fra Norsk gartnerforbund.

Bane NOR sendte 24. september 2020 forslaget til planprogram til departementet for fastsetting. Som en del av behandlingen av planprogrammet, og som grunnlag for lokaliseringsavklaring, har Kommunal- og moderniseringsdepartementet hatt dialog med berørte sektordepartementer. Etter anmodning fra Klima- og miljødepartementet, har Bane NOR utarbeidet et notat med redegjørelse for tiltakets påvirkning på vannforekomstene for de ulike lokalitetene, i tråd med vannforskriften § 12. Gon-alternativet vurderes ikke å medføre noen permanent forringelse av den økologiske tilstanden i vannforekomstene i området.

Departementet har også bedt om en redegjørelse fra Bane NOR om hvilke grunnundersøkelser som er gjort, og hva som er avdekket så langt, med hensyn til kvikkleireproblematikk og risiko for skred. Departementet har fått opplyst at det i forarbeidene er gjort grunnboringer for alle alternativene utenom Kambo, og at det er påvist kvikkleire for alle alternativene. For alternativene Gon og Løken/Høyda er topografien såpass slak at det er vurdert at det ikke er risiko for skred, men at det må gjøres ytterligere grunnboringer i neste fase for å verifisere dette.

Kommunal- og moderniseringsdepartementets vurdering

Etter Kommunal- og moderniseringsdepartementets vurdering har Bane NOR gjort et grundig utredningsarbeid, og så langt gjennomført en ryddig planprosess. Alle lokaliseringsalternativene innebærer tap av dyrka mark, og større eller mindre konflikter med ulike miljø- og samfunnshensyn. Departementet slutter seg til Bane NORs anbefalte lokalisering på Gon. Gon er det alternativet som har størst samfunnsøkonomisk nytte i en samlet vurdering av prissatte og ikke-prissatte konsekvenser. Det oppfyller hensettingsprosjektets resultat- og effektmål, og er vurdert til å gi best jernbaneteknisk funksjonalitet.

Moss kommune har gitt uttrykk for at de ikke ønsker lokalisering på Gon. Kommunen har vært spesielt opptatt av tiltakets negative helsemessige virkninger for befolkningen i Halmstad, og for videre tettstedsutvikling. Kommunen mener at vektingen i utredningene slår feil ut, og har bedt Kommunal- og moderniseringsdepartementet om å gjennomføre en helsekonsekvensutredning. Departementet bemerker at helsekonsekvensutredninger etter folkehelseloven, ikke er en del av behandling av planen etter plan- og bygningsloven. Utredning av relevante helsemessige virkninger skal i utgangspunktet ivaretas gjennom konsekvensutredningen i henhold til forskriften. Folkehelse utredes normalt ikke som et eget tema i konsekvensutredninger for samferdselstiltak, men er innarbeidet i andre utredningstemaer. Folkehelse er i denne saken vurdert under delutredninger om friluftsliv, støy og påvirkninger på nærmiljø og by- og bygdeliv.

Utredningene av ikke-prissatte konsekvenser, herunder tema relatert til folkehelse, vil bli oppdatert og supplert i arbeidet med reguleringsplanen. På bakgrunn av reguleringsarbeidet og oppdatert konsekvensutredning, ber Kommunal- og moderniseringsdepartementet om at

Bane NOR søker å finne avbøtende tiltak og løsninger for å skjerme omgivelsene, og for å redusere de negative virkningene av tiltaket for lokalsamfunnet.

En annen innvending mot Gon-alternativet, er forholdet til jordbruket. Det er anslått at ca. 55 dekar dyrka mark vil bli omdisponert, der den største andelen er registrert med stor verdi. Kommunal- og moderniseringsdepartementet ber Bane NOR om at hensynet til jordvern og jordbruk prioriteres høyt i reguleringsplanen, slik at omdisponeringen av dyrka jord blir minst mulig, og at en forsøker å finne gode avbøtende og kompenserende tiltak for jordbruket.

Konklusjon

Kommunal- og moderniseringsdepartementet mener at materialet som Bane NOR har fremlagt er godt nok til at planprogrammet kan fastsettes. Konsekvensutredningen som ligger til grunn, er utarbeidet i tråd med bestemmelsene i forskrift om konsekvensutredninger og etter standard metodikk. Konsekvensutredningen skal i nødvendig grad oppdateres og suppleres i reguleringsfasen, og Bane NOR må sikre at avbøtende tiltak gjennomføres for å redusere negative virkninger og de lokale ulempene av tiltaket. Departementet legger til grunn at Bane NOR har god dialog med Moss kommune om dette.

Med hjemmel i plan- og bygningsloven § 12-9 tredje ledd og tilhørende forskrift om konsekvensutredninger § 16, fastsetter Kommunal- og moderniseringsdepartementet planprogram for Hensetting Moss, i tråd med Bane NORs forslag oversendt departementet 24.09.20.

Med hjemmel i forskriften om konsekvensutredninger, § 32, beslutter departementet samtidig at lokaliteten på Gon i Moss kommune, skal legges til grunn for videre reguleringsarbeid.

Med hilsen

Nikolai Astrup

Kopi

Moss kommune
Råde kommune
Samferdselsdepartementet
Statsforvalteren i Oslo og Viken
Vestby kommune
Viken fylkeskommune

